

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

פרשת בהעלותך

קיצור ליקוטי מוהר"ן

שיחות מוהר"ן

אות - קיט

סימן כט'

ה. והרשעים בעונותיהם לפי הלא תעשה שעוברים חס ושלום בן מעוררין וגורמין דם נדה להשכינה וגורמין אפרשיותא בין קדשא בריך הוא ושכינתה חס ושלום. ולתקן כל העברות בפרטיות הם רבים מאד וכבר על האדם ואי אפשר לתקן אותם כי יש דקדוקים ופרטים רבים בכל לאו ולא. על בן צריך לתקן תקון הכללי שהוא תקון הברית ועל-ידי-זה יתתקנו ממילא כל הלאוין שעבר. ואפילו למקומות הצרים והדקים שאי אפשר לבוא לשם שום תקון על-ידי תקון הכללי זורק תקונים גם לשם:

ו. ועל-ידי תקון הכללי שהוא תקון הברית נתרוממין המחין. כי עקר תקון הדעת הוא כפי תקון הברית ועקר התקרבות ישאל לאביהם שבשמים היא על-ידי שמירת הברית ותקונה:

ז. ובזה תלויה פרנסה בלי טרח שעל-ידי תקון הברית זוכה לבחינת מן בחינת לחם מן השמים. כי פרנסה בטרחה ובכבוד היא מחמת שלא תקן תקון הכללי (עין זהר-הקדוש פנחס רמ"ד ע"א):

ח. וכל זמן שלא תקן תקון הכללי אז הדבור אסור בבחינת: "נאלמתי דומיה" (תהלים ל"ט ג), שעל-ידי-זה השכינה בבחינת דם נדה חס ושלום שמאלו הדמים נעשה בחינת דומיה. כי עקר הדבור תלוי בתקון הברית בבחינת: "ויגד לכם את בריתו" (דברים ד' יג), ואז אי אפשר לדבר ולגלות תורה. ומי שהוא מדבר אז הוא עובר על "לא תלך רכיל בעמך" (ויקרא י"ט טז) שהוא הולך רכיל מגלה סוד (משלי י"א יג). אבל על-ידי תקון הכללי הדבור מתר ויכולין לפתח פה בדבורים המאירים בתורה:

ט. ועל-ידי פגם הברית בא חלי נופל רחמנא לצלן ועל-ידי תקון הברית נתרפא מחולאת הגפילה:

י. וכשאין תקון הכללי בשלמות צריך להרחיק את עצמו משתית היין כי על-ידי-זה באים כל העברות חס ושלום. גם מוזיק לפרנסה ונעשה רש, אבל מי שזוכה לתקון הכללי אזי אדרבה מרים את המחין על-ידי שתיתו ומתקן תקון הכללי ביותר:

יא. ומי שאינו עושה משא ומתן באמונה והוא משקע בתאות ממון וגזל את חברו אזי הוא מעורר וגורם חס ושלום. דם נדה להשכינה בבחינת פגם הברית ואין לו פרנסה חס ושלום:

יב. וזה עקר תקון של המשא ומתן שיוכח בכל הלוח והלוח ובכל דבור ודבור שהוא הולך ומדבר בשעת המשא-ומתן, שפונתו הוא כדי שיריח כדי שיתן צדקה וזה בחינת תקון הכללי של המשא ומתן. כי הצדקה היא בחינת כלליות הגידין בבחינת: "ורעו לכם לצדקה" (הושע י' יב) בבחינת זרע גד הוא טפה חורגתא (תקונים נ"ב:) בחינת תקון הברית כי על-ידי צדקה נתרוממין המחין ויש לו פרנסה:

יג. ועל בן על-ידי צדקה יכולין לדבר דבורים המאירים בתורה בחינת שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה: 'בפך זו צדקה' (ראש-השנה ז) שהוא בבחינת: "יצדיק חונן ונותן" (תהלים ל"ז כא), בחינת קשת הברית שהוא הצדיק השומר הברית:

איני זוכר היטב לענין מה נדבר העניין, אבל זה אני זוכר שבסוף אמר: כשאוחזין בזה וכו', והפליג בתנועתו למעלה גדולה מאד כשאוחזין בזה. דהיינו כשאוחזין בזה שהוא מרוצה וחפץ ומשתוקק מאד שחברו יהיה איש כשר וצדיק אף על פי שהוא לא יהיה חס ושלום זהו מעלה גדולה מאד. גם נזכרתי שאמר אז זה הלשון: שהוא מרוצה אף על פי שאני איני זוכה חס ושלום לעבוד את ה' על כל פנים יעבוד ישראל השני את השם יתברך. זהו דבר גדול מאד כשאוחזין בזה. כך שמעתי מפיו הקדוש: ולפי דעתי נדמה לי שזהו דבר פשוט מאד. כי בוודאי אני רוצה וחפץ מאד ומשתוקק ומתגעגע מאד שיהיו כל ישראל כשרים וצדיקים אמיתיים, אפילו אם לא אוכה אני לזה על כל פנים יהיה חברי בני גילי וכל ישראל צדיקים אמיתיים. כי זה עיקר האהבה והרחמנות שצריכין לרחם אחד על חברו ועל כל ישראל שיזכה לתכלית האמת להיות כרצונו הטוב באמת שזהו עקר טובתן של ישראל. וכמבואר בהתורה כי מרחמם ינהגם וכו' (בסימן ז לק"ת) עין שם:

אבל ידעתי שיש בני אדם שכשהם נופלים חס ושלום מעבודת ה', מכל שכן וכל שכן אותן שנשכשלו באיזה תאוה רעה או בעברה חס ושלום, הם שונאים ומתגרים במי שעוסק בעבודת ה', ורוצים להפילו חס ושלום, ומחלישים את דעתו מאד, ומבזים אותו בכמה לשונות. וגם אומרים לו שגם הוא יפול כמו שנפל הוא רחמנא לצלן. כמו שראיתי כמה מהחסידים של עכשיו שלפני כמה שנים התחילו קצת בעבודת ה' ואחר כך נפלו למה שנפלו כל אחד לפי נפילתו רחמנא לצלן. ואחר כך כשראו בני הנעורים הרכים בשנים כשנתעוררו בעבודת ה' והתחילו להתפלל בהתלהבות בלב שלם ולהתמיד בלימודו וכו', כאשר מצוי עכשיו כמה בני הנעורים הכשרים המשתוקקים מאד מאד להשם יתברך ומתחילים להתפלל בכל לב בכונה גדולה וכו', וכשרואים אלו החסידים הנפולים אותם, הם שוחקים מאד מהם ומבזים אותם ומחלישים את דעתם מאד מאד ואומרים להם שאין ממש בעבודתם וכו'. כל זה מחמת קנאה. מחמת שהם נפלו, הם רוצים חס ושלום שגם השאר יהיו כמותם רחמנא לצלן. ובאמת צריך שיהיה בהפך כנוצר לעיל:

חיי מוהר"ן

שיחות וספורים ועניינים שהיה אצל כל תורה ומעשה

(כד) (המשך) אחר כך בלילה דבר מזה קצת בשיחתו הקדושה עם העולם ואמר שאף על פי שנמצא בספרי מקבלים תרוע על קשיא הזאת וכיוצא בזה כי הם רוצים לתרוץ מה שזה מקל וזה מחמיר שזה מחסד וזה מגבורה וכו', על כן באמת אלו ואלו דברי אלוים חיים, עיין בדבריהם, ואמר רבנו זכרנו לברכה אף על פי כן באמת אלו התירוצים אינם כלום למבין קצת. ואמר בזו הלשון "מיר לאז עמיצער זאגין אתרוץ" יחגר אחד מתניו לומר תרוץ על קשיא זאת בפני. כי באמת אינו תרוץ כלל כי זה אומר שהדבר כשר ומתן לאכל, וזה אומר להפך שאסור לאכלו ואיך אפשר להבין בשכל שדברי שניהם אמת מאחר שכל אחד אומר הדין בהפך מחברו וכו'.

וכוונתו היתה שהתירוצים על קשיות כאלו אין בהם ממש. לא מבטיח התירוצים שבספרי המחקרים שבוודאי אין בהם כלום, וכמבואר בדברינו במקום אחר (לקמן תו, תיא) שבשביל זה אסר רבנו זכרנו לברכה לעיין אפילו בספרים של המחקרים הכשרים מחמת שמביאין קשיות חזקות גדולות על דרכי השם ומאריכין בקושייתם, ואחר כך רוצין לתרצה והתרוץ חלוש מאד ובנקל לסתרו. ועל כן מי שמעיין בהם ורוצה לתרוץ הקשיות על ידי שכל יוכל לבוא לאפיקורסות גדול, כי מבין אחר כך שהתירוצים אינם כלום ונשאר בקושיא, על כן אסור לעיין בהם כלל רק לסמוך על אמונה לבד. וכשבא חס ושלום בדעתו איזה קושיא בעניינים אלו צריך לידע שאי אפשר לתרצה כי אי אפשר לנו לדעת ולהשיג בשכלנו האנושי דרכי ה' וכו', רק לסמוך על אמונה לבד, להאמין שבוודאי באמת הכל נכון וישר, רק שבשכלנו אי אפשר להבין דרכי השם, וכמבואר זה בדברי רבנו זכרנו לברכה הרבה. אלא אפילו קצת התירוצים המובאים בספרי המקבלים אמיתיים, שהיו צדיקים קדושים בעלי השגה ורוח הקודש, אף על פי כן אי אפשר לתרוץ הקושיא על ידי תירוצים, נראה בחוש שהתשובה נשאר מעל, וצריכין רק לסמוך על אמונה. וכן על שאר קשיות כיוצא באלו כגון הידיעה והבחירה שמובא גם כן שרוצים לתרצה, ומי שיש לו עיניים יראה שאין יכולין להבין התירוצים כלל בשכלנו. על כן אין לנו לכנוס בזה כלל לתרוץ קושיאות כאלו. וכן הקושיא המובאה בעץ החיים בתחילתו שרוצה בעל ה"שערי גן עדן" לתרצה, ומי שיש לו שכל כל שהוא יראה שהתירוצים הוא ולא כלום, כי סוף כל סוף מסיים שם שלמעלה משם אסור להרהר. אם כן טוב אשר יפה לתרוץ הקושיא בתחילה עם זה התירוצים, שאסור לנו להרהר כלל מה לפנים ומה לאחור, ולמה לנו לכנוס בחקירות של עולם התווה כאלו, ולבסוף לא יתרצו כלום, ומי יודע אם ישוב בשלום. (המשך יבוא)

אות-פד

אפלו מי שגפף מאד חס ושלום, אפלו אם נפל לעברות חס ושלום, צריך גם כן שיהיה לו יראה גדולה מהשם יתברך להתחזק את עצמו בכל נקדה ונקדה, שיוכל למלט את נפשו מרע ולמשך את עצמו לאיזה טוב ואל יפטר את עצמו, מאחר שכבר נפל כל כך אם כן הרי לו הכל חס ושלום, חלילה לא תהא פזאת בישראל, כי אין חשך ואין צלמות להסתתר שם כל פועלי און. כי גם בשאל תחיתות ומתחתיו צריכין לירא את השם מאד מאד כי בכל מקומות ממשלתו. (הלכות בכור בהמה טהורה הלכה ד אות י"ד עין יראה אות ק"ד)

אות-פה

אמרו רבותינו זכרונם לברכה, כך הוא דרכו של היצר הרע, היום אומר לו עשה כך וכו' שזה בחינת עברה גוררת עברה, וכתוב, הוי מושכי העון בחבלי השוא וכו'. ובאמת לפי דרכו של היצר הרע עם אנשים כאלה שאינם מתגברים כנגדו בנעוריהם בודאי היה אפס תקנה חס ושלום, לרב העולם כמו שכתוב: מפנך מגער עבדו וכו'. אבל השם יתברך חומל עלינו בכל דור ודור וחושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח והוא שולח סיגיא מלעיל על ידי צדיקי הדור הגדולים האמתיים, שהם בחינת מרדכי והם יודעים היטב מה שנעשה עם כל אחד ואחד, בחינת ומרדכי ידע את כל אשר נעשה והם מעוררים את ישראל לתשובה, בבחינת ויצא בתוך העיר ויזעק וזעק גדולה ומרה. והם מודיעים לכלל כנסת ישראל שהיא בחינת אסתר לכל תתיאש עצמה מן הרחמים ותבוא לפני המלך אף על פי שהיא רחוקה כל כך שלא נקראת לבוא אל המלך זה שלשים יום, אשר על כל פנים פעם אחת בחדש צריכין ישראל להקביל פני אביהם שבשמים. אף על פי כן צריכין להקיש על דלתי רחמים, אולי יחוס אולי ירחם. עד שאחר כך כנסת ישראל מקבלת דעת הצדיק האמת, ואומרת ובכן אבא אל המלך אשר לא כדת, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, שלא כדת של תורה, כי אני יודע בעצמי שעל פי דת של תורה בודאי אינני ראוי לבוא לפני המלך להתפלל לפניו, כפי מה שאני יודע חטאי ועוונותי. אך אף על פי כן אבוא לפניו שלא כדת, וכאשר אבדתי אבדתי, הינו אם חס ושלום, אינו לרצון לפני תפילתי והתבודדותי עתה מרובי קלקולי, כאשר אבדתי אבדתי ונעשה השם יתברך עמי מה שירצה, אני תמיד איחל ואצעק להשם יתברך אולי ירחם. ואז מרחם השם יתברך על עמו ישראל ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב, זה סוד ההארה והתקרבות מהשם יתברך שמגיע לפעמים להאדם הנמוך מאד, שאף על פי כן השם יתברך שולח לו התקרבות מרחוק בסוד הושט שרביט הזהב, שנמשך בנס אמות הרבה כמאמר רבותינו זכרונם לברכה, הינו שאפלו האדם הרחוק מאד מהשם יתברך כשהוא שומע לעצת הצדיק לכלי להתאש את עצמו, רק אף על פי כן איך שהוא איך שהוא הוא מוסר את נפשו בטיפול גמור אליו יתברך ובא לפני מלכו של עולם להתחנן לפניו, אזי השם יתברך חומל עליו ומאיר עליו הארה נפלאה מרחוק מאד, כי מאיר עליו הדעת העליון מאד שהוא בחינת יראה עלאה דעלאה, עד שיוזכר גם הרחוק מאד לשלמות היראה שהוא בחינת יראה עם דעת, שעל ידי זה יתקרב להשם יתברך באמת (שם אות ט"ז י"ז)

ספר המידות

ספר המידות - ערך הרהורים חלק שני

כג. לבטל הרהורי זנות, יציר דמות אביו. עצה על הרהורים, לכעס על איזה דבר, ורמו: "רגוז ואל תחטאו". (שמעתי מרבנו, זכרונם לברכה, בפרוש, שהכונה לרגוז ולכעס על עצמו. וזה מרומז בדברי רבותינו, זכרונם לברכה: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר: "רגוז וכו', הינו לרגוז ולכעס על עצמו, אבל חלילה לכעס ממש, כי עוון הכעס חמור מאד כידוע). גם סגולה, לנתק ממקומו ולילך למקום אחר, גם טוב לקפץ ממקומו:

ספר המידות - ערך התנשאות

א. מי שמטיל אימה יתרה על הצבור שלא לשם שמים, אינו רואה בן תלמיד חכם:

ב. המתחיל בדבר מצוה ואינו גומרה, מורידין אותו מגדולתו:

אות-צד

כל הרוצה לגשת אל הקדש לזכות להתקרב להשם יתברך העקר להרבות בתפלה ושיחה בינו לבין קונו כמבאר כבר כמה פעמים אבל גם זה בעצמו כבר על האדם מאד ונדמה לו שאין לו שום דבורים ואינו יודע ממה להתחיל לדבר וברב פעמים נדמה לו שלבו בל עמו ואם ידבר איוו דבורים הם גם כן בלי שום התעוררות הלב ועל כן צריכין בתחלה לעמד כאלם רק ישתוק ויצפה ויתלה עיניו למרום שישפיע לו דבורים חמים כגחלי אש ויניח דעתו היטב, היכן הוא בעולם ולהיכן נתעה, וגדל עצם הרחמנות שיש על נפשו שנתרחק כל כך מאביו שבשמים רק אף-על-פי-כן צריך לחפש ולמצא בעצמו גם הנקדות טובות שיש בו עדן וכח וזכות הצדיקי אמת הנשען עליהם בכדי שלא יפיל אותו הרע שלו, ליאש עצמו לגמרי חס ושלום, אבל לפני השם יתברך יעמד כדל וכרש וכאלם לא יפתח פיו ולעמד ולצפות ולהשתוק שישפיע לו השם יתברך דבורים חמים, בכדי שיוכל להמשיך על עצמו קדשת התורה שיוזכה מעתה לקבל ולקיים את דברי התורה עד אשר על-ידי-זה בעצמו יזכה אחר-כך להתעוררות גדול ומדבר בחמימות דקדשה, בבחינת: "נאלמתי דימיה החשיתי מטוב" וכו', ועל-ידי-זה דוקא "חם לבי בקרבי בחגיגי תבער אש דברתי בלשוני".

וזה בחינת חש"ל שדרשו רבותינו זכרונם לברכה, 'עתים חשות עתים ממללות' ודרשו עוד 'חיות אש ממללות' הינו שעקר תקון הדבור הוא על-ידי שחשים ושותקין תחלה כאלם לא יפתח פיו רק משתוקקין ברצון חזק להשם יתברך ומרחמין על עצמו ברחמנות גדול כאשר כל אחד יודע בנפשו גדל הרחמנות שעליו בכל עת ועל-ידי-זה דיקא נתעוררין רחמי השם יתברך עד שמתחילים לצפצף ולדבר קצת, בבחינת: "וימערפ אמרתך תצפצף" עד שזוכה אחר-כך לדבורים חמים כגחלי אש בחינת חיות אש ממללות ועל-ידי-זה זוכה אחר-כך להתקרב אל הקדשה ולבחינת קבלת התורה בשלמות. (המשך יבוא)

ליקוטי עצות

ערך התבודדות

יג. כבר מבואר, שהתבודדות הוא מעלה גדולה ודרך נכון וישר מאד להתקרב על ידי זה לשם יתברך. וצריך כל אחד לקבוע לו על זה איזה שעות ביום, שיפרש שיחתו לפני השם יתברך בלשון שמדברים בו, כגון במדינות אלו בלשון אשכנז, שאנו מדברים בו, כי בלשון שמדברים בו, בנקל יותר לפרש כל שיחתו היטב, ואת כל אשר עם לבבו ישיח לפני השם יתברך בטענות ואמתלאות ודברי רצון ותחנונים, שיזכה להתקרב אליו יתברך כל אחד כפי מה שיודע נגעי לבבו ואיך מרוחק מהשם יתברך. ועצם מעלות הנהגה זאת אין לבאר ולשער כי זאת ההנהגה עולה על הכל והיא כוללת כל עבודת ה'. כי על ידי זה יכולין לבוא לכל טוב בזה ובבא. כי הכל יכולין לפעל על ידי תפילה ותחנונים. וכל גדולי הצדיקים לא באו למדרגתם כי אם על ידי הנהגה זאת, ומשכיל על דבר יבין מעצמו גודל מעלות זאת ההנהגה. אשרי הזוכה לקבע עצמו על זה שעה מיוחדת בכל יום יום ושאר היום יהיה בשמחה (כה):

יד. גם טוב לעשות מהתורות תפילות ועיין בפנים והבן(שם):

טו. אף על פי שהכביח לפני השם יתברך בתחנונות ובקשות טובה מאד, אף על פי כן כשאדם אומר תהלים או שאר תחנונות ובקשות או שמשיח בינו לבין קונו וחושב ומצפה ומסתכל בדעתו, ככל פעם שיבכה ויוריד דמעות, גם זה הוא מחשבה זרה ומבלבלת הכוונה. כי העיקר - שיכון דעתו לומר הדיבורים בכל לבו באמת. שיטה אנו ולבו לשמוע מה שמוציא מפיו, ואם יתעורר לבכיה מה טוב - ואם לאו אל יבלבל כוונתו בשביל זה (צה):